AMR BİN OSMAN MEKKÎ

Meşhûr tasavvuf büyüklerinden ve akâid imâmı. Künyesi Ebû Abdullah'tır. Aslen Yemenlidir. 296 (m. 908)'da Bağdâd'da vefât etti. Cüneyd-i Bağdâdî'nin talebesi, Hallâc-ı Mansûr'un hocasıdır. Ebû Sa'îd Harrâz'la sohbet etmiş, Ebû Abdullah Nibâci'yle görüşmüştür. Sofiyye-i âliyyenin büyüklerinden idi. Bu sahadaki âlimlerin söz sahibi olanlarındandı. Riyâzet ve vera'sı (haram ve şüphelilerden kaçması) çok, hakîkat ve güzelliklerle süslü olup, sekr ya'nî şuursuz hâlde değil, sahv ya'nî hep şuurlu hâlde idi. Bu yolda güzel kitapları, yüksek, derin ve ma'nâlı sözleri vardır. Çok güzel bir konuşması vardı. Sözleri herkesçe makbûldü. Husûsi bir riyâzet ve vera' anlayışına sahipti. Hakîkat ve latifeler kendisinin vasfıydı. Harem-i şerîfte de uzun yıllar i'tikafa çekilmişti. Sohbetlerde daha çok hadîs-i şerîf okurdu. Çoğunlukla İmâm-ı Buhârî'den naklen hadîs-i şerîf rivâyet ederdi. Başkalarından naklettiği de olurdu. Kendisinden birçok âlim, edeb, erkân, yol, usûl öğrenirlerdi.

Amr bin Osman İsfehân'a gittiği zaman, birçok kimse sohbetiyle şereflendi. Bunların arasında bir genç vardı. Babası sohbete katılmasına mâni olunca, genç hasta olup yatağa düştü. Amr bin Osman bir süre sonra sohbetine katılanlardan bir grup ile gencin evine gitti. Genç, ondan birşeyler okumasını istedi. Bunun üzerine Amr bin Osman gence işâret ederek şu beyiti okudu.

Görem ki hasta seni niçin gelmez o tabîb.
Bir âyetini görmeye canveririm, ben garîb.

Genç, bu beyiti dinleyince yatağından kalktı ve oturarak biraz daha okumasını istedi.

Can dostunun yüz çevirmesi hastalıktan beterdir.
Bari yüzün çevirmesen benden sen ey habîb.

beytini okuyunca hasta tamamen iyi oldu.

Babasının içinden geçirdiği bütün endişe kayboldu. Tövbe ederek oğlunu Amr bin Osman'a teslim etti O da İslâm âlimlerinden oldu. Buyurduğu güzel sözlerden ba'zıları şunlardır:

"Mürüvvet, arkadaşının hatâ ve kusurlarını bilmezlikten gelmektir."

"Tövbe için bir özür olmaz. Bütün günahkâr kullara ve âsilere tövbe farzdır. Yaptıkları ister büyük, ister küçük günah olsun."

"Sakın Allahü teâlânın zâtından bir şey düşünmeyin. Günaha ve küfre düşersiniz."

"Tasavvuf, kulun her vakitte, o vakit için en iyi olan şey ile meşgûl olmasıdır."

"Fütüvvet güzel ahlâktır."

"Sabır, Allahü teâlâya dayanıp sebat etmek ve belâyı gönül hoşluğu ve rahatlığı ile karşılamaktır."

"İlim iticidir. Allah korkusu sevk edicidir. Nefs ise itaatsizdir, serkeştir. Murâdını eksiksiz eline geçirmen için, nefs atını, ilim siyâsetiyle idâre et. Korku ile tehdit ederek sür."

"Muhabbet rızâya, rızâ da muhabbete dâhildir. Rızasız muhabbet, muhabbetsiz rızâ olmaz. Çünkü insan ancak sevdiğine râzı olur, râzı olduğunu sever."

"Allah bir kimsenin kalbini İslâm'a açmışsa, o kimse Rabbinden bir nûr üzerine olmaz mı hiç" (Zümer-22) meâlindeki âyetin ma'nâsını sorduklarında buyurdu ki: Bunun ma'nâsı şudur: "Kulun nazarı vahdaniyet ilminin azametine ve rubûbiyetine haşmetine düşünce, nazarına düşen ve gözüne çarpan başka hiçbir şeyi göremez olur."

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-10, sh. 291

2) Nefahât-ül-üns sh. 136

3) El-A'lâm cild-5, sh. 81

4) Târîh-i Bağdâd cild-12, sh. 223

5) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 200

6) Mu’cem-ül-müellifîn cild-8, sh. 10

7) Esmâ-ül-müellifîn cild-1, sh. 803

8) Tabakât-aş-Şâfiiyye cild-2, sh. 276

9) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 222